

ผลของการใช้โปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ
ในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น งานผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชกรรม
โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

Results of using a program for promoting health literacy in self-care in
teenage pregnant women, obstetrics and gynecology outpatient department,
Somdejphrajaotaksin Maharaj Hospital

นางสาวเดือนฉาย อินทร์อยู่

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2566 – 30 มกราคม 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบ ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดูแลตนเองก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมโดยใช้สถิติ Paired t-test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาคือด้านความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=13.81$, S.D.=2.28) และหลังเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=18.19$, S.D.=1.05) โดยหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.64$, S.D.=0.42) และหลังเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.54$, S.D.=0.15) โดยหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีพฤติกรรมการดูแลตนเองมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดูแลตนเองในขณะตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นได้ ควรถูกนำไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และนำไปพัฒนาบริการในแผนกผู้ป่วยนอกสูตินรีเวช สู่การดูแลการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นอย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ : หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น, โปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ, ความรู้ความเข้าใจ, พฤติกรรมการดูแลตนเอง

Abstract

This research study was a quasi-experimental research; its focus is the use of a program for promoting health literacy in self-care in teenage pregnancy on the cognition and behavior in self-care of teenage pregnant women. A purposive sample was taken through a selection of 106 patients between 1 October 2023 - 30 January 2024. The research tools include: 1) the tools for data collection; namely, personal data record form, a test on cognition and self-care behavior of teenage pregnant women. 2) The tool used in the experiment, which was a program for promoting health literacy in self-care in teenage pregnancy. The efficacy of the program is analyzed by using descriptive and inferential statistics including Paired t-test, a significance level of 0.05. **The results** of the study indicate that the cognition of self-care of teenage pregnant women before participating in the program was at a moderate level ($\bar{x}=13.81$, S.D.=2.28) and after participating in the program was at a high level ($\bar{x}=18.19$, S.D.=1.05). Thus, participants exhibited an increased level of cognition regarding self-care following their participation to the program, at the significant level of 0.05. Similarly, an increase from a moderate level ($\bar{x}=2.64$, S.D.=0.42) to a high level ($\bar{x}=3.54$, S.D.=0.15) was seen in self-care behavior of teenage pregnant women following their participation to the program, a significance level of 0.05. **This study** indicates that health literacy programs can promote teenage pregnant women's knowledge, understanding, and self-care behaviors during pregnancy. Therefore, health literacy programs should be used towards quality teen pregnancy care by planning and promoting health literacy among pregnant women, and by developing services in the obstetrics and gynecology outpatient departments.

Keywords: Teenage pregnancy, health literacy program, cognition, behavior in self-care

บทนำ

วัยรุ่น (Adolescent) เป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงหลากหลายมิติ ทั้งด้านสรีระร่างกาย และจิตใจ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลต่อทั้งมารดาและทารก ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์ ระหว่างการคลอด หลังคลอด และส่งผลต่อการเจริญเติบโตของทารก นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษา หน้าที่การงาน และรายได้ในอนาคต (อุษณา ทองนาคและวีรวิทย์ ปิยะมงคล, 2565) โดยประเทศไทยได้เผชิญปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อยู่ในอันดับที่ค่อนข้างสูงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการทบทวนสถานการณ์และกิจกรรมการดำเนินงานทั้งในด้านนโยบายต่าง ๆ ที่นำไปสู่การมีพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ทำให้เกิดการดำเนินงานแบบบูรณาการภายใต้แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560-2569

ข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) มีหญิงวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 21 ล้านคน และอายุต่ำกว่า 15 ปีประมาณ 2 ล้านคน ที่ตั้งครรภ์ระหว่างอยู่ในช่วงวัยรุ่น ข้อมูลล่าสุดจาก World Health Statistics 2018 องค์การสหประชาชาติได้ทำการรวบรวมและบันทึก ข้อมูลอัตราการคลอดในวัยรุ่น 15 – 19 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2559 โดยประเทศไทยเฉลี่ยอยู่ที่ 51.0 คนต่อประชากรหญิงอายุ 15 – 19 ปี 1,000 คน (สำนักงานการอนามัยเจริญพันธุ์, 2563) ข้อมูลการรายงานของงานอนามัยแม่และเด็ก สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดตาก ปีงบประมาณ 2566 พบว่า อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน (ปี2564 -2566) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือ ปี 2564 ร้อยละ 35.39 เพิ่มขึ้นเป็น 36.96 ในปี 2565 ส่วนในปี 2566 พบว่าในช่วงไตรมาสที่สอง ข้อมูลถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2566 คือร้อยละ 44.99 (บุษยา สุทธิวงศ์กุล, 2566)

จากสถิติการใช้บริการของกลุ่มวัยรุ่นที่มารับบริการการฝากครรภ์งานผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนหญิงวัยรุ่นมารับบริการฝากครรภ์จำนวน 151 คน ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนหญิงวัยรุ่นมารับบริการฝากครรภ์ จำนวน 152 คน และปี พ.ศ. 2566 ข้อมูลถึงเดือนสิงหาคม มีหญิงวัยรุ่นมารับบริการฝากครรภ์จำนวน 142 คนและอายุที่มารับบริการฝากครรภ์น้อยที่สุดคือ อายุ 14 ปี และจากการเก็บข้อมูลของศูนย์พึ่งได้ มีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีภาวะแทรกซ้อน ในปีงบประมาณ 2564 11 ราย ในปีงบประมาณ 2565 9 ราย และในปีงบประมาณ 2566 มี 10 ราย ข้อมูลของหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด (NICU) โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มียอดทารกแรกเกิดที่มีภาวะแทรกซ้อนจากมารดาวัยรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี ปีงบประมาณ 2566 จำนวน 25 ราย ปีงบประมาณ 2565 จำนวน 26 ราย และปีงบประมาณ 2564 จำนวน 33 ราย (งานผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, 2566)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการป้องกันและแก้ไขด้วยความร่วมมืออย่างจริงจัง ในการให้การดูแลส่งเสริมสนับสนุนหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นให้สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนแก่มารดาและทารก รวมทั้งใช้การสนับสนุนทางสังคมของบุคคลในครอบครัว สนับสนุนการดูแลช่วยเหลือเพื่อสุขภาพที่ดีแก่มารดาและทารก ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาชาติ 20 ปี ด้านสาธารณสุข ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ งานผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้มีการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพรูปแบบหรือกลวิธีต่าง ๆ ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดูแลตนเองในระยะตั้งครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วย ทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติและดูแลตนเอง ทักษะการเข้าถึงข้อมูลการดูแลตนเอง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการดูแลตนเอง ทักษะการจัดการตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลตนเอง และทักษะการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติพฤติกรรมดูแลตนเอง ครอบคลุมเนื้อหาด้านโภชนาการ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการกระตุ้นพัฒนาการทารกในครรภ์ ด้านการใช้ยาและสารเสพติด และด้านความปลอดภัยศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพ และพฤติกรรมดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ ก่อนและ

หลังเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และนำไปพัฒนาบริการในแผนกผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชสู่การดูแลการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

สมมุติฐานการศึกษา

1. ความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม
2. พฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

1. ประชากร

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการฝากครรภ์ที่งานผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดตาก

2. กลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยมีลักษณะคือเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอายุ 10-19 ปี ที่มารับบริการฝากครรภ์ที่งานผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดตาก ทุกราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 31 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 โปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยได้มีการนำแนวคิดของดอน นัทบีม (Nutbeam D., 2008) ใน ระดับขั้นพื้นฐานและขั้นปฏิสัมพันธ์ และองค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพทั้ง 6 ด้าน มาเป็นพื้นฐานในการจัดชุดกิจกรรมการให้ความรู้ใช้วิธีการสื่อสารแบบสองทาง องค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพประกอบด้วย การเข้าถึงข้อมูลการดูแลตนเอง ความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเอง ทักษะการตัดสินใจในการดูแลตนเอง การรู้เท่าทันสื่อในการดูแลตนเอง ทักษะการสื่อสารในการดูแลตนเอง และทักษะการจัดการตนเองในการดูแลตนเอง สร้างเสริมความรอบรู้ด้านโภชนาการ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการกระตุ้นพัฒนาการทารกในครรภ์ ด้านการใช้ยาและสารเสพติด และด้านความปลอดภัย

ส่วนที่ 2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย 3 ชุด ดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ได้แก่ ประวัติการตั้งครรภ์ อายุครรภ์

ชุดที่ 2 แบบสอบถามก่อนรับโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ เป็นคำถามแบบมีหลายตัวเลือก จำนวน 20

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ จำนวน 20 ข้อ มีองค์ประกอบย่อย 5 ส่วน คือ ด้านโภชนาการ ด้านการใช้ยาและสารเสพติด ด้านการกระตุ้นพัฒนาการทารกในครรภ์ ด้านการออกกำลังกาย และด้านความปลอดภัย

ชุดที่ 3 แบบสอบถามหลังรับโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ เป็นคำถามแบบมีหลายตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ จำนวน 20 ข้อ มีองค์ประกอบย่อย 5 ส่วน คือ ด้านโภชนาการ ด้านการใช้ยาและสารเสพติด ด้านการกระตุ้นพัฒนาการทารกในครรภ์ ด้านการออกกำลังกาย และด้านความปลอดภัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือภายในหน่วยงานในการทำวิจัยและเก็บรวบรวม หลังจากนั้น แล้วทำการใช้เวลาประมาณ 3 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทบทวนวรรณกรรม ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลเพื่อเขียนโครงร่างวิจัย และนำเสนอโครงร่างวิจัย

2) เตรียมเครื่องมือในการวิจัย นำเสนอเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงเพิ่มเติมและแก้ไข

3) จัดทำหนังสือเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เพื่อขออนุญาตในการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งยื่นเอกสารชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ชื่อโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษา วิธีวิจัย เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

4) ผู้วิจัยประสานงานกับแผนกผู้ป่วยนอกสูตินรีเวช โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการจัดทำงานวิจัย

5) แจกแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเมื่อหญิงตั้งครรภ์เข้ารับบริการฝากครรภ์ที่แผนกผู้ป่วยนอกสูตินรีเวชครั้งแรกพร้อมกับแจกแบบสอบถามก่อนรับโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

6) สร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นด้วยโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำนวน 3 ครั้ง แต่ละครั้ง ห่างกัน 1 เดือน

7) แจกแบบสอบถามหลังรับโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นหลังจากให้โปรแกรมเสร็จสิ้นทั้ง 3 ครั้ง

8) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 31 ฉบับ มาตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูล

9) สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

10) เสนอผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุ ระหว่าง 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 87.1 อายุน้อยที่สุด 14 ปี อายุมากที่สุด 19 ปี (Mean=17.61, S.D.= 1.80) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 29.0 ส่วนใหญ่อาศัยที่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาคือ นักเรียน/นักศึกษา หรือกำลังศึกษาอยู่ คิดเป็นร้อยละ 25.8 อายุครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 0-14 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 64.6 อายุครรภ์ที่น้อยที่สุดที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกคือ 4 สัปดาห์ อายุครรภ์ที่มากที่สุดที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกคือ 29 สัปดาห์ (Mean=11.87, S.D.= 4.79) อายุครรภ์ที่เริ่มเข้าร่วมโปรแกรมส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 14-28 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 70.9 อายุครรภ์ที่น้อยที่สุดที่เริ่มเข้าร่วมโปรแกรมคือ 4 สัปดาห์ อายุครรภ์ที่มากที่สุดที่เริ่มเข้าร่วมโปรแกรมครั้งแรกคือ 30 สัปดาห์ (Mean=22.9, S.D.= 6.47) และจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ส่วนใหญ่เป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 90.3 รองลงมาคือครรภ์ที่สอง คิดเป็นร้อยละ 9.7 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=31)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
10-14 ปี	4	12.9
15-19 ปี	27	87.1
Min=14, Max=19, Mean=17.61, S.D.= 1.80		
2. การศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	6	19.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	45.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	9	29.0
อนุปริญญา/ปวส.	1	3.2
ปริญญาตรี	0	0

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การฝึกอาชีพ	0	0
การศึกษานอกโรงเรียน	1	3.2
3. อาชีพ		
แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	13	41.9
นักเรียน/นักศึกษา	8	25.8
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0	0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3	9.7
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	6	19.4
อื่น ๆ	1	3.2
4. อายุครรภ์ที่ฝากครรภ์ครั้งแรก		
0-14 สัปดาห์	20	64.6
14-28 สัปดาห์	10	32.2
มากกว่า 28 สัปดาห์	1	3.2
Min=4, Max=29, Mean=11.87, S.D.= 4.79		
5. อายุครรภ์ที่เริ่มเข้าร่วมโปรแกรม		
0-14 สัปดาห์	4	12.9
14-28 สัปดาห์	22	70.9
มากกว่า 28 สัปดาห์	5	16.2
Min=4, Max=30, Mean=22.9, S.D.= 6.47		
6. จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์		
ครรภ์ที่ 1	28	90.3
ครรภ์ที่ 2	3	9.7

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.81) หลังเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.19) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น (n=31)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การดูแลตนเองของหญิง ตั้งครรภ์วัยรุ่น	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม			หลังเข้าร่วมโปรแกรม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
	13.81	2.28	ปานกลาง	18.19	1.05	สูง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.64) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการใช้ยาและสารเสพติดอยู่ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.31) พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านความปลอดภัยและด้านโภชนาการอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 และ 2.77 ตามลำดับ) พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านความดันการกระตุ้นพัฒนาการและด้านการออกกำลังกายอยู่ในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 และ 1.71 ตามลำดับ)

หลังเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.54) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านความปลอดภัย ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ ด้านโภชนาการและด้านการใช้ยาและสารเสพติด อยู่ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.75, 3.51, 3.49 และ 3.20 ตามลำดับ) พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.02) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น (n=31)

พฤติกรรมการดูแลตนเอง ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม			หลังเข้าร่วมโปรแกรม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านโภชนาการ	2.77	0.54	ปานกลาง	3.49	0.31	สูง
ด้านการใช้ยาและสารเสพติด	3.31	0.23	สูง	3.20	0.10	สูง
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	2.36	0.80	ต่ำ	3.51	0.36	สูง
ด้านการออกกำลังกาย	1.71	0.87	ต่ำ	3.02	0.43	ปานกลาง
ด้านความปลอดภัย	3.02	0.58	ปานกลาง	3.75	0.22	สูง
รวม	2.64	0.42	ปานกลาง	3.54	0.15	สูง

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ($\bar{x}=13.81$, S.D.=2.28) และกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโปรแกรม ($\bar{x}=18.19$, S.D.=1.05) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น (n=31)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น	n	\bar{x}	S.D.	df	t	p-value
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	31	13.81	2.28	30	-9.82	<0.001
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	31	18.19	1.05			

ส่วนที่ 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ($\bar{x}=2.64$, S.D.=0.42) และกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโปรแกรม ($\bar{x}=3.54$, S.D.=0.15) มีพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น (n=31)

พฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น	n	\bar{x}	S.D.	df	t	p-value
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	31	2.64	0.42	30	-13.17	<0.001
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	31	3.54	0.15			

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยอภิปรายผลตามสมมุติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพก่อนและ

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ พบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีผลทำให้กลุ่มทดลองมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของดวงหทัย เกตุทอง (2562) พบว่า ภายหลังจากทดลองใช้โปรแกรมเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่หญิงตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการ คະແນວຄວາມรอบรู้ດ້ານສຸຂາພາຂອງເງິນຕັ້ງຄຣຣ໌ກຸ່ມສູງກວ່າກ່ອນການທຽດລອງອາ່ງມີນັຍສຳຄັດທາງສຸຕິຕິ ແລະການຶກຶກາຂອງ ນງ ເຍາວ ສຸວານິຂ (2565) ພົບວ່າມາຣດາທີ່ໄດ້ຣັບໂປຣແກຣມຄວາມຣອບຣູ້ດ້ານສຸຂາພາຣະຫວ່າງຕັ້ງຄຣຣ໌ກຸ່ມ-ຫຼັງຄລອດ ມີຄວາມຣອບຣູ້ດ້ານສຸຂາພາຂອງເງິນຕັ້ງຄຣຣ໌ກຸ່ມຫຼັງຈາກການໃຊ້ໂປຣແກຣມຄວາມຣອບຣູ້ດ້ານສຸຂາພາ ຈາກການວັດຄັ້ງທີ່ 1-3 ພັ້ມຂຶ້ນ ອາ່ງມີນັຍສຳຄັດທາງສຸຕິຕິທີ່ຣະດັບ 0.01 ແລະການຶກຶກາຂອງ ສຸຣິຍ໌ ສຸຣ່ອຍທອງ (2565) ພົບວ່າ ຕະແນວເຄື່ອຍຄວາມຣູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ອນແລະຫຼັງເຂົ້າຣ່ວມໂປຣແກຣມສ້າງເສຣີມຄວາມຣອບຣູ້ດ້ານສຸຂາພາແຕກຕ່າງກັນ ອາ່ງມີນັຍສຳຄັດທາງສຸຕິຕິ ($p < .001$)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Renkert และ Nutbeam (2001) ที่กล่าวว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพมารดา เป็นทักษะทางปัญญาและทักษะทางสังคมที่กำหนดแรงจูงใจและความสามารถของหญิงตั้งครรภ์ในการเข้าถึง การทำความเข้าใจ และการใช้ข้อมูล เพื่อส่งเสริมและธำรงไว้ซึ่งการมีสุขภาพที่ดีของตนเองและทารก ความรอบรู้ด้านสุขภาพของบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการศึกษาที่บุคคลมีข้อมูลด้านสุขภาพที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง ดังนั้นบุคคลที่ได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพที่มีเนื้อหาและวิธีการให้ข้อมูลที่เฉพาะ จึงเกิดการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีความสามารถในการนำข้อมูลด้านสุขภาพมาปรับใช้เพื่อดูแลสุขภาพของตนเอง ตลอดจนควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ให้มารดา และทารกตั้งครรภ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ พบว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นหลังเข้าร่วมโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการได้รับโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ เกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์และการส่งเสริมบทบาทการเป็นมารดา รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมการดูแลตนเอง ทักษะคิดและบทบาท การเป็นมารดาของหญิงตั้งครรภ์ สอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญพยงค์ ตาระกาและคณะ (2562). เกี่ยวกับผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ ความสามารถแห่งตนเองต่อ

พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครรภ์ ที่พบว่า พฤติกรรมส่งเสริม สุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครรภ์แรกหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถแห่งตนสูงกว่าก่อน ได้รับโปรแกรมและสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ สอดคล้องกับการศึกษาของอ้อมใจ พลกายา (2558) พบว่าการใช้โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัวในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ รุ่งศิริวัฒนกิจ (2561) คือการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรีย์ สร้อยทอง (2565) พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีส่งเสริมสุขภาพของ เพนเดอร์ (1996) ที่ว่าพฤติกรรมที่ปฏิบัติจนเป็นนิสัย และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมามีอิทธิพลต่อความเชื่อด้าน สุขภาพ ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคล และการปฏิบัติพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพบุคคลมีความมุ่งมั่น ในการปฏิบัติพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่มากขึ้น เมื่อได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนในการปฏิบัติ พฤติกรรมสุขภาพและครอบครัว เพื่อน และบุคลากรทางสุขภาพ เป็นแหล่งของอิทธิพลระหว่างบุคคล (Interpersonal Influence) ที่สำคัญมีผลต่อความมุ่งมั่นในการปฏิบัติพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพทั้งในทาง เพิ่มขึ้นหรือลดลง

กล่าวโดยสรุป การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการนำแนวคิดของดอน นัทบีม (Nutbeam D., 2008) ในระดับขั้นพื้นฐานและขั้นปฏิสัมพันธ์ และองค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพทั้ง 6 ด้าน มาเป็นพื้นฐานในการจัดโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพและพฤติกรรมดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรจัดให้มีโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ กับกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ทุกราย เพื่อส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์ทุกรายได้รับความรู้ที่ถูกต้องสามารถปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ได้อย่างถูกต้อง
2. ควรมีการศึกษาและติดตามผลการใช้โปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนกระทั่งคลอด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างยิ่งจากนายแพทย์บรรเจิด นนทสุติ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่อำนวยความสะดวกในการให้สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ดร. ปิยะ ทองบาง ดร. จิรนนท์ ดุลชาติและอาจารย์ พรชัย ขุนคงมี ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการดำเนินการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ และการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโปรแกรมของงานวิจัยและการตอบแบบสอบถาม

บรรณานุกรม

- กมลชนก คชฤทธิ์, พิมพ์ภิกา ยะคำป้อและนุชนาฏ ชิตตะคุม, (2563). รายงานเฝ้าระวังการตั้งครรภ์
แม่วัยรุ่นน พ.ศ. 2563. นนทบุรี : สำนักงานการอนามัยเจริญพันธ์ กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข. (2561), การเสริมสร้างและประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม
สุขภาพ. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2566, จาก<http://www.hed.go.th/linkhed/file>
กระทรวงสาธารณสุข. (2560). รายงานผลการประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ
ปี 2560 สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2566, จาก <http://www.hed.go.th/linkHed/๓๒๑>
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (ม.ป.ป.). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและ
อนามัย
กษมา นาคกระแสร, ปัญญรัตน์ ลาภวงศ์วัฒนาและณัฐกมล ชาญสาธิตพร. (2560). ผลของ
โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ หญิงวัยรุ่นครั้งแรก.
มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล
ขวัญเมือง แก้วดำเกิง. (2561). ความรอบรู้ด้านสุขภาพ : เข้าถึง เข้าใจ และการนำไปใช้ = Health
literacy : access, understand and application. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท
อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
ดวงหทัย เกตุทอง. (2562). ศึกษาการใช้โปรแกรมเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่หญิงตั้งครรภ์ที่มา
รับบริการที่คลินิกพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมบริการสุขภาพสตรี. สาระบุรี : สถาบันพัฒนา
สุขภาพะเขตเมือง
ตติรัตน์ เตชะศักดิ์ศรี, สุพิศ ศิริอรุณรัตน์, พิริยา ศุภศรีนารีรัตน์ และบุญเนตรชรริน ขวัญเนตร.
แบบจำลองเชิงสาเหตุคุณภาพชีวิตของหญิงตั้งครรภ์. (2560). วารสารเครือข่ายวิทยาลัย
พยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้
นงเยาว์ สุวานิช, ธนกร ปัญญาไสโสภณและสาโรจน์ เพชรมณี. (2564). ประสิทธิภาพของโปรแกรม
ความรอบรู้ด้านสุขภาพสำหรับหญิงตั้งครรภ์. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ
2564;39(4):45-54.
นงเยาว์ สุวานิช. (2564). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพ
สำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์โรงพยาบาลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัด
นครราชสีมา. [วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. คณะสาธารณสุขศาสตร์; บัณฑิต
วิทยาลัย; นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา
นงเยาว์ สุวานิช. (2565). ประสิทธิภาพของโปรแกรมความรอบรู้ด้านสุขภาพสำหรับหญิงตั้งครรภ์ต่อ
น้ำหนักทารกแรกเกิด. วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ 2565; 67(1)
นิตยา เพ็ญศิริณา. (2564). ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กับหลักสูตรเพศศึกษารอบด้าน.
วารสารวิชาการสาธารณสุข 2564;7(3)